

Oponentský posudok diplomovej práce

Názov diplomovej práce: **Sakrálny priestor, Bratislava - Petržalka
Spolu na pomädzí**

Diplomant: **Bc. Miroslav Styk**

Ústav: 15129 Ústav navrhování 3
Fakulta architektury ČVUT, Praha

Oponent: Ing.arch. Lubomír Závodný, host'. profesor,
FA STU, Bratislava

Úvod

V zadaní diplomovej práce bolo navrhnuť kostol pre saleziánov na najväčšom bratislavskom sídlisku Petržalka. Vo svojom návrhu sa diplomant zaoberá primárne fenoménom sakrálneho priestoru.

Filozofia

Veľmi si cením filozofické premýšľanie autora o tvorbe sakrálneho priestoru. Diplomant si kladie filozofické otázky čo súčasný kostol vyjadruje a čomu slúži? Aká je jeho podstata? Ako má vyzerat' ? Nachádza správne odpovede kde súčasný kresťanský kostol vníma ako priestor stretávania ľudí, ktorí vytvárajú spoločenstvo. Správnou inšpiráciou mu boli knihy Kostol ako symbol od Ladislava Hanusa a tiež kniha O kostolnej architektúre od Rudolfa Schwarza. Základný princíp tvorby sakrálneho priestoru vyjadril diplomant vetou: „Myslím si, že najúprimnejším spôsobom akým architekt môže stvárať sakrálny priestor je, že bude riskovať svoju vlastnú verziu daného miesta“. Podarilo sa mu vytvoriť naraz kontextuálny vzťah k okoliu a vytvoriť aj jasný sakrálny priestor. Práve v tejto filozofickej časti diplomového projektu sa vynára veľa možností diskutovať a polemizovať s diplomantom na tému sakrálny priestor najmä v jeho citovaných heslách ako sú:

- mala by sa zohľadňovať osobitá výrazová forma – v akej miere?
- vytvoriť priestor pre liturgiu, v ktorom zažijeme emóciu – je emócia potrebná?
- priestor, ktorý povznesie naše mysle k Bohu – dokáže to architektúra?
- pozemské a nadprirodzené – ide to aj aj?
- chaos a harmónia – ide to aj aj?
- umelé a prírodné – ide to aj aj?
- prázdnota a emócia – ide to aj aj?

V uvádzaných inšpiráciách sakrálnych/duchovných priestorov celkom isto chýba helsinský kostol Tempeliaukio, ktorý svojou kruhovou formou a levitujúcim prestrešením je najviac poznať v diplomantovom návrhu.

Kontext

Kostol sa nachádza na panelákovom sídlisku bratislavskej Petržalky. V blízkosti je budova saleziánskeho oratória, park a športové ihriská. Priestorovo je pozemok delený významným peším ťahom, ktorý od seba rozdeľuje park a budovu oratória s prilehlými ihriskami. Pozitívom návrhu je, že diplomant nezvolil obľúbenú cestu návrhu solitéru. Zapodieval sa kontextom v tomto zložitom prostredí. Rešpektuje okolitú zástavbu a dotvára verejný priestor. Kostol komponuje na jestvujúce Oratórium a je akoby pokračovaním a vyvrcholením tejto funkcie. Samotná kruhová forma kostola sa tak stáva hlavným prvkom okolo ktorého sa rozprestierajú okolité priestory. Podarilo sa mu to možno práve pre jeho veľkú kritiku tohto prostredia. Petržalku vníma ako „sterilné prostredie bez duše, ktoré sa stalo výkladnou skriňou masového človeka, práce a vedeckého ateizmu“. Rád by som o tom polemizoval s diplomantom spolu so

známym slovenským spisovateľom, Petržalčanom Danielom Hevierom, ktorý napísal oslavnú Ódu na Petržalku a hľadal a našiel na nej veľa pozitív.

Návrh

Samotný kostol si nekladie presadiť sa svojou jednoznačnou a symbolickou hmotou ako u veľa nových slovenských sakrálnych stavieb. Práve jeho civilnosť je pozitívom diplomantovho návrhu. Autor budovu kostola navrhuje jemne dualisticky, ako dva svety. Základom kostola je kruh, ako hlavný liturgický priestor, ktorý charakterizuje ako dokonalú jednotu. Kruh tu vyjadruje spoločenstvo a cieľ v pozemskom chaose, ktorý vyjadruje ľudské putovanie. Pôdorysný tvar kostola vychádza z priestorového usporiadania okolitých objektov. Centrálnym priestorom je kruh, ktorý je z jednej strany nadľahčovaný záhradou. Zo strany druhej je pevne uchopený ťažkými hmotami kostola. Prirodzená sídlisková racionalita je v návrhu potlačená a prejavuje sa spojením kruhu ako centrálného priestoru s kontextuálnymi limitmi, ktoré definujú vonkajší obrys kostola. Na jednej strane forma kostola vystihuje jeho sakrálnu podstatu na strane druhej sa nad svoje okolie nevyvyšuje. Absenciu veže považujem za pozitívne odvážne obchádzanie symboliky. Vežu charakterizuje iba zvon na fasáde obvodovej steny. Veža, resp. vstupný priestor je v jednom bode podopretá sochou Dona Bosca, ktorý víta veriacich pri vstupe a naznačuje, že kostol spravuje komunita saleziánov. Pri takomto ucelenom civilnom návrhu obostavanej hmoty kostola je takáto miera popisnej symboliky naviac.

Dispozícia, liturgia

Dispozične je budova delená na tri základné časti: sála, záhrada a obslužné priestory. Liturgicky je priestor hlavnej sály – kostola riešený správne, v zmysle aktuálnych zásad. Dispozične a liturgicky je vnútorný priestor expresívny a úmyselne neortogonálny, vyhovuje však novej liturgii na tvorbu sakrálného priestoru. Vytvára viacero zážitkových pohľadov (do záhrady) a funkčných prelínaní do ďalších priestorov.

Architektonický výraz

Architektonický výraz je veľmi vhodný do prostredia sídliska. Neuchytáva sa do lúbivých foriem, materiálov a farieb. Napriek sakrálnej funkcii vonkajší výraz je v prvom pláne pozitívne civilný. Kostol zbytočne neprekypuje sakrálnymi symbolmi a znakmi. Farba kostola je monochrómna a reaguje na anarchiu, ktorá vládne v stvárňovaní fasád jednotlivých panelákov. Biela pôsobí neutrálne a jednoznačne sa vymedzuje z okolitého chaosu. Z vonku hmota predstavuje čistotu a vo vnútri zámerne prevažujú teplé farby a vytvárajú komornejšiu atmosféru.

Záverečné hodnotenie

Diplomant spracoval veľmi ucelený a graficky presvedčivý dokument diplomového projektu. Veľmi pozitívne hodnotím filozofické premýšľanie študenta, jeho premýšľanie o sakrálnom priestore.

Prácu hodnotím známku A, výborne

Lubomír Závodný
Autorizovaný architekt SKA

